

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1207845/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב אליהו הישיריק, הרב מיכאל עמוס, הרב אברהם שינדלר

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד דורון אלהריזי)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד צביה חן)

הנדון: העדר סמכות לביטול מכירה לצד ג' שנעשתה במהלך כינוס נכסים והושלמה

פסק דין

רקע וטענות הצדדים

לפנינו ערעורה של המערערת על הכרעתו – ושמה יש לומר הכרעותיו – של בית הדין האזורי. בצידו בקשות ותביעות נלוות שאינן עוסקות בהכרעות בית הדין לגופן אלא מופנות כלפי צדדי ג' תוך שהן מתבססות על אותן טענות שעליהן מתבסס הערעור.

ובמה דברים אמורים?

הצדדים התגרשו בבית הדין האזורי באשקלון בהליך גירושין שבמסגרתו הביא בית הדין את הצדדים להסכמה גם בענייני רכושם המשותף, הסכמה שבאה לידי ביטוי בהסכם גירושין שבית הדין סייע בגיבושו ולאחר מכן אישר אותו לבקשתם של הצדדים ונתן לו תוקף של פסק דין. בהסכם נקבע כי המשק המשותף לצדדים יחולק ביניהם באמצעות מכירתו וחלוקת התמורה, כן נקבעו בו הנחיות שונות בעניין חובות שטרם התברר באותה שעה על מי מהצדדים יש להטילם ונקבע בעניין תשלומי עבר ששילם מי מהצדדים – אם יתברר ששילמם – שלא מן הדין כי הללו יובאו בחשבון בחלוקה הסופית.

בהמשך, משלא צלחה דרכם של הצדדים למכירת הנכס המשותף באופן עצמאי, מינה בית הדין את באי כוחם לכונסי נכסים, ומשהללו ביקשו להשתחרר מתפקידם זה מינה בית הדין כונס נכסים חיצוני.

בסופו של הליך נמכר הנכס באמצעות כונס הנכסים לצד ג', התמורה התקבלה וכונס הנכסים החל בחלוקתה בהתאם להוראות בית הדין תוך פירעון החובות הרובצים על הנכס בשלב הראשון ותוך שחלק מן התמורה נותר בידי עד להכרעה בעניינן של טענות הדדיות אלה ואחרות של הצדדים.

בערעור שלפנינו טוענת המערערת נגד התנהלותו של כונס הנכסים ונגד הכרעותיו של בית הדין שאפשרו את התנהלותו. לשיטתה קיפח כונס הנכסים את זכות הקדימה שלה – על פני צדדי ג' – לרכישת הנכס, תוך שהציג מצג שגוי ודרישות מופרזות בכל הנוגע לסכום שעליה להציע כדי לזכות בנכס ולסכום שעליה להפקיד כבר בשלב ראשון וכדמי קדימה כדי שתוכל לממש את זכות הקדימה שלה. עוד היא טוענת כי שני הצדדים כאחד יצאו נפסדים מהתנהלותו של כונס הנכסים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלשיטתה יכול היה למכור את הנכס בסכום גבוה מהסכום שבו מכר אותו לבסוף, ובהקשר זה היא מאשימה אותו גם בפרסום שאינו מספיק, ולבסוף מעלה האשמות כלפי כונס הנכסים וכלפי צד ג' – קוני הנכס, האשמות שמהן עולה כאילו הללו עשו קנוניה ביניהם ובשלה נמכר הנכס דווקא לקונים אלה ובמחיר שבו נמכר.

לא למותר לציין כי מכתב התשובה של המשיב עולה כי לחלק מן הטענות נגד כונס הנכסים שותף גם הוא, אף אם אינו שותף מלא לכולן ולמסקנות שאותן מבקשת המערערת לגזור מהן.

בנוסף לאמור טוענת המערערת נגד הכרעותיו של בית הדין בנושא חובותיהם של הצדדים וההוראות הנגזרות מהן הנוגעות לחלוקת תמורת הנכס.

הסעדים שאותם מבקשת המערערת בסיום כתב הערעור הם חמישה:

א. להורות על ביטול הסכם המכר ופינויו [– של הנכס] על ידי הרוכשים [...]

ב. להורות על ביטול מינויו של כונס הנכסים.

ג. להחזיר את הדין להכרעה של בית הדין קמא בחובות הרובצים על המשק, לרבות שיוכם למי מהצדדים.

ד. לאפשר למערערת לרכוש את המשק [...]

ה. לחייב את המשיב וגם/או כונס הנכסים בהוצאות ערעור זה וכן בשכר טרחת עורכי דין בשים לב להתנהלותו והתנהגותו, לרבות רשלנותו, של כונס הנכסים [...]

מלבד טענותיהם שבכתבי הטענות הופיעו הצדדים לפנינו וטענו אף בעל פה. אין אנו רואים לנכון לפרט את כל שנאמר בדיון בעל פה – הן משום החזרה על שכבר נאמר עד כה, הן משום שכפי שיתבאר להלן פירוט זה וכמותו גם פירוט נוסף בנוגע לטענות שבכתב – מיותר הוא ואינו נצרך להכרעתנו. נעיר רק כי שאלותינו שהופנו למערערת בדבר ההשלכות של בקשתה העיקרית, אם תתקבל, ואפשרות יישומו של ביטול המכר המצריך כמובן גם את החזרת התמורה ששולמה לידי הקונים, שעה שחלק מתמורה זו כבר שימש לפירעון חובות – נותרו ללא מענה של ממש.

הכרעה

ולגופו של עניין:

כפי שכתב אחד החתומים מטה כבר בהחלטה שנתן בבקשת עיכוב הביצוע שהגישה המערערת:

ביצועה של החלטת בית הדין נשואת הערעור למעשה כבר נעשה וכפי שהיטיב לתאר ולהסביר בית הדין האזורי [...] למעשה אין המדובר בבקשה ל'עיכוב ביצוע' אלא בבקשה לביטול ולהסגה לאחור של פעולות שכבר נעשו. מדובר על שרשרת של צעדים מעשיים שכבר נעשו בשטח לרבות העברות כספים ומסירת החזקה [...]

הובהר באותה החלטה גם כי לא זו בלבד אלא שאותם צעדים מעשיים נעשו כבר – לא משום שנעשו בחופזה ובטרם יהיה סיפק ביד המערערת לבקש את עיכוב ביצועם אלא משום שהמערערת, שמינוי כונס הנכסים נעשה בהסכמתה, המתינה כשנה מאז מתן ההחלטה העיקרית שהניעה את גלגלי ההליך כולו ועד להגשת ערעורה, לאחר השלמתו של ההליך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לפיכך גם נקבע באותה החלטה כי בקשת עיכוב הביצוע היא "בקשה אשר אין לה כל בסיס הגיוני [...]. כל כולה נועדה רק כדי להכניס מקלות בגלגלי הצדק ולגרום להוצאות ולהפסדים למשיב ולקונים [...]. בקשה שהוגשה בחוסר כנות ובחוסר תום לב".

ערעור כמובן, שלא כ'עיכוב ביצוע', יכול להיות מופנה גם כלפי החלטות שכבר בוצעו, אך זאת כמובן כל עוד ההחלטות הן הפיכות.

בענייננו במישור שבין הצדדים המתדיינים בבית הדין אין ההחלטות הפיכות: אין אחד מהם שיוכל, אף אם ירצה, לבטל את המכירה לצד ג' ומשכך אין כל מקום לדון במישור שביניהם בשאלה אם יש לבטל מכירה זו או לא.

תביעה לביטול המכירה צריכה להיות ממוענת לאותו צד ג' שרכש את הנכס. הלה אינו צד בדיון שלפנינו, אין הוא יכול להיות צד בדיון לפנינו – לא בבית דיננו ולא בבית דין קמא – אפילו בהסכמה, שכן אין בית הדין הרבני מוסמך כיום לדון מחוץ לגבולות הגזרה של בני זוג וילדיהם (במקרים מסוימים, מכוח כריכה או הסכמות, כמו כן יש לבית הדין סמכויות בתחומים נוספים אחרים כגון ירושות או הקדשות דתיים, אך הללו כמובן אינם נוגעים לענייננו), ולא כל שכן משלא ניתנה הסכמה כזו. הוא הדין לענייננו של כונס הנכסים – ככל שמבקשת המערערת או ככל שמבקשים היא והמשיב גם יחד לתבוע את כונס הנכסים או להלין עליו בגין התרשלות, קיפוח של מי מהם או התנהלות בדרך של קנוניה, ניגוד עניינים וכדומה – יתכבדו ייפנו לערכאות המוסמכות ויגישו להן את תעצומותיהם.

ממוצא הדברים אנו למדים:

בקשתה הראשונה של המערערת "להורות על ביטול הסכם המכר ופינויו [– של הנכס] על ידי הרוכשים" נדחית מחוסר סמכות להורות הוראה כזו.

ממילא נגזרת גם דחייתה של בקשתה הרביעית "לאפשר למערערת לרכוש את המשק [...]" שהרי אין עתה משק שאפשר לאפשר לה או שלא לאפשר לה לרכוש אותו.

הבקשה השנייה "להורות על ביטול מינויו של כונס הנכסים" נדחית גם היא. כונס הנכסים מונה כדין ואף בהסכמת הצדדים, ואף – וזה העיקר – השלים כבר את פעולתו העיקרית, וממילא אין מקום לבטל את מינויו – לא רטרואקטיבית ואף לא מכאן ואילך (שכן אף אם פעל שלא כדין, ולא אמרנו זאת, אין הדבר נוגע לפעולות שעליו עוד להשלים ואשר לאלה שכבר עשה – את הנעשה אין להשיב וכאמור אנו על כל פנים איננו מוסמכים להורות על השבת מעשה זה).

הבקשה החמישית "לחייב את המשיב וגם/או כונס הנכסים בהוצאות ערעור זה [...]" נדחית ממילא גם היא: הן לגבי המשיב – ובראש ובראשונה משום שעיקרי הטענות שבערעור ממילא לא היו כלפיו, ומשום שאפילו נניח שיתקבלו טענות אלה בערכאה אחרת – לא בידו היה ואף לא בידי בית הדין – כדי לקבלן, וכאמור, ואדרבה על המערערת לשאת בהוצאותיו שלו בהליך זה, הוצאות שאותן גרמה לו היא בהליך סרק; והן לגבי כונס הנכסים שאף אם נניח שיש צדק בטענות כלפיו – אין הוא צד בהליך שבבית הדין ולא כאן מקומן של הטענות כלפיו.

נעיר כי בתוך ההליך הוגשה בקשה מטעמו של כונס הנכסים, בהקשר של הערבות להוצאות שאותה קבע בית דיננו, ושבה טען הלה כי ראוי היה לקבל את עמדתו לגופו עניין וכיוון שכך יש להבטיח אף את הוצאותיו.

ולא היא. לא כך עשינו, לא ביקשנו את עמדתו של הכונס לגופו של עניין וממילא לא שעינו לבקשת הכונס בעניין ההוצאות. גם זאת מאותו טעם עצמו – אין אנו מוסמכים לדון בתביעה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אישית כלפי הכונס או בתלונות על התנהלות הגובלת בפלילים לכאורה, כפי שייחסה לו המערערת. אכן לו היה מקום לדון נוכח טענות אלה לפחות בשאלת בטלות המכר עצמו אפשר שהיינו נזקקים מכל מקום לזמן אותו כעד (ואולי להבטיח את הוצאותיו), אך גם דיון זה אינו בסמכותנו כאמור וממילא אף לכך לא נזקקנו.

עוד נעיר כי את טענותיה כלפי כונס הנכסים רשאית הייתה המערערת לשטוח בפני בית הדין בהקשר של קציבת שכר טרחתו של הכונס, עניין המצוי בסמכותו של בית הדין שמינה אותו, אלא שאין עניין לבקשה זו עם הערעור שהוגש לבית דינו שאינו כולל ערעור על החלטה כלשהי של בית דין קמא בעניין זה עצמו.

מכל הסעדים שביקשה המערערת לא נותר לפלטה – לסמכות בית הדין – אלא הסעד השלישי המבוקש "להחזיר את הדין להכרעה של בית הדין קמא בחובות הרובצים על המשק, לרבות שיוכם למי מהצדדים", אלא שגם בו פטורים אנו מלדון ולמעשה לא היה מקום לבקשו כסעד בפני עצמו שכן הצדדים המשיכו במקביל להתדיין גם בבית הדין האזורי ולאחרונה אף ניתנה בו החלטה שבמסגרתה אושר הסכם פשרה ביניהם "לסילוק סופי ומוחלט של כל טענות הצדדים ותביעותיהם זה כנגד זה". הסכם זה אכן סויג בזכותה של המערערת דנא – התובעת דהתם – להמתין לפסק הדין שבערעור שלפנינו לעניין ביטול הסכם המכר, ובעניין זה נקבע בהסכם "אם יתקבל הערעור, הסכם פשרה זה בטל מעיקרו, והצדדים יוזמנו לדיון בפני בית הדין בכל התביעות הפתוחות ביניהם בפני בית הדין". נמצא שכאמור לא היה כל מקום לבקש מבית דינו סעד כלשהו בעניין החובות המדוברים, לא היה צורך להחזיר את הדיון בהם לבית דין קמא שכן הדיון בהם היה ונותר בו, ולכל היותר יכולה הייתה המערערת להבהיר למען הסר כל ספק כי אכן הצדדים ממשיכים להתדיין בעניין זה בבית דין קמא.

פסק דין ומתן הוראות

סוף דבר,

א. הסעדים המבוקשים בערעור שלפנינו מופנים נגד צדדי ג' ואינם בסמכותנו, ולפיכך אנו דוחים את הערעור.

ב. נוכח האמור אנו קובעים כי הערעור שהוגש לפנינו הוא ערעור סרק ללא כִּהָל וּשְׂרָק.

ג. אנו מחייבים את המערערת בתשלום הוצאות המשפט של המשיב, בהליך שלפנינו, בסך 15,000 ש"ח שייגבו מן הערבות שהפסיקה המערערת בקופת בית הדין ושתועבר לידי המשיב.

ד. לפנים משורת הדין ולא ללא התלבטות לא חייבנו את המערערת גם בהוצאות משפט לטובת אוצר המדינה.

ה. פסק הדין מותר לפרסום בהשמטת פרטיהם האישיים של הצדדים.

ניתן ביום ח' בטבת התש"ף (5.1.2020).

הרב אברהם שינדלר

הרב מיכאל עמוס

הרב אליהו הישיריק

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה